

A babonák varázsa

Elődeink hiedelemvilága igazán szerteágazó volt: hittek a kincsörző lelkekben, a vajákos asszonyok tudományába, rettegtek a boszorkányoktól és a megszemélyesített kolerától. A tudomány már a múltban is hadakozott a babonák ellen, hogy végleg kiirtsa a nép köréből. Vajon minden babona alaptalan, vagy lehetnek valós gyökereik is?

Sarlatánság vagy valóság?

A helyzet ma is változatlan, ugyanis a szkeptikusok és a tudósok cáfolatokat adnak ki olyan témák ellen, amelyet modern babonáságnak vélnek és állításuk szerint egzakt módon még sosem bizonyították a létezésüket. Ilyenek például az UFO-k, a kísértetek és szellemek, vagy az alternatív gyógymódok. Számukra minden ilyen félreértés, tévedés, csalás, sarlatánság és üzlet. Közben az ellenoldal – akiket „hívőknek” neveznek – azt állítja, hogy ezek a dolgok a világunk részei, de a tudomány keretein kívül mozognak, és számos ember megtapasztalta őket.

Kincsörző lelkek és szellemek

A kizárólag a materiában hívők sosem fogják egyetérteni

A tűzlő gömböcske a legkisebb légmozgás és súrlódás hatására is mozogni kezd a levegőben

azokkal, akik úgy vélik, hogy a testen kívül is van élet, hogy az embernek lelke van, sőt, az vissza is térhet az élők közé. A szellem szót viszont gyűjtőfogalomnak is tekinthetnénk, ugyanis számos jelenség hozzá kapcsolódik. A lidércfényt – mely mára tudományosan is bizonyítottá vált – annak idején évszázadokon keresztül pusztá babonáságnak tartották. A tudósok nem hitték el, hogy vannak olyan fénylő gömbök, amelyek követik az embereket, pedig több

ezer szemtanúja volt a bolygó-tűznek is nevezett tüneménynek. Az egyszerű parasztemberek úgy tartották, hogy ezek valójában az elhunytak szellemei, azaz lidércek, amelyek a temetőben és a mocsaras területeken tűntek fel az éjszaka közepén. Amikor

meglátták ezeket a sárgás-kékes gömböcskéket, azon nyomban halálra rémültek, ugyanis azok követni kezdték őket. A lidércfényt a mocsárgáz égéséből adódik, és a metán belobbanása által alakul ki. A gömböcske a legkisebb légmozgás és súrlódás hatására is mozogni kezd a levegőben, ezért

követte az embereket. A nyájra vigyázó pásztorok, az éjszakai vándorok és a temetői dolgozók

hitetlen. Ilyen egészséges kételkedés azonban mindenkiben benne lehetett még egy pillanatra is. Sőt, a másik kritérium az volt, hogy nem szabad félni, de hát a szellemektől ki ne félne? Így számos ember több tucatszor kezdett neki a kincsásásnak, úgy, hogy minden vagyonukat beleölték, és végül nincstelenek lettek. A fáma szerint Nagypénteken és Szent György éjjelén a föld gyomra tisztítja magát, lángot vet, így a kincs könnyebben megtalálható. Ha találunk ilyen helyet, akkor krétával körbe kell rajzolni és tömjénnel megszentelni, hogy a gonosz lelkek ne ártsanak nekünk. Az ásásnak viszont csak éjfélkor kezdhetünk

A spiritiszták szellemeket idéznek médiumok segítségével

sokszor látták az igencsak rövid ideig tartó jelenséget. Végül egyre több tudós is szemtanúja volt a lidércfénynek, és hamarosan elfogadottá vált a létezése, de mint látjuk, semmi köze nem volt a szellemekhez. Nem így van az úgynevezett kincsörző lelkekkel. A népi hitvilágban ugyanis elterjedt volt, hogy számos kincsről lehet az ember, ha meghatározott helyeken ásní kezd a földet, de azokat szellemek őrzik. A kincsásóknak azonban szabályaik voltak, sőt, egy-két szakkönyv is közkezen forgott, amely leírta a kincskeresés menetét. Eszerint össze kell állnia egy társaságnak, ahol mindenkinek hinnie kellett abban, hogy megtalálják a kincset. Ha ez nem sikerült, akkor az volt a kifogás, hogy van közöttük olyan, aki valójában

neki, de a csapat tagjai csak 7-7 ásonymot hagyhatnak, mert váltaniuk kell egymást és közben imádkozni kell. Éjjelleg találnunk kell egy olyan szobát, ahol soha semmilyen bűnt nem követtek el – ami szintén egy lehetetlen dolog –, majd a padlóra kell rajzolni egy kört, és a szentek neveit írjuk hozzá. Mindannyian álljunk be a körbe, majd ima után meg kell idéznünk a kincsörző szellemet – aminek tudni kell a nevét –, és parancsoljuk meg neki, hogy Isten nevében adja oda a kincseket. Végül pedig minden kincs a miénk lesz. Jól látható, hogy a kincsásáshoz olyan feltételek voltak megszabva, amelyek teljesítése lehetetlen, és csak azok jártak jól anyagilag, akiket szakértőnek fogadott fel egy kincsásó társaság, vagy aki az erről szóló könyveket eladta. Ezt a korszakot

A lidércfényt, mely mára tudományosan is bizonyítottá vált, annak idején évszázadokon keresztül pusztá babonáságnak tartották

követte a spiritiszták megjelenése, akik szellemeket idéztek médiu-mok segítségével. Természetesen köztük is sok csaló volt, de voltak olyanok, akik valóban különleges képességekkel rendelkeztek, és elkalauzolták a tudósokat a tudat mélyebb szintjeire. Úgy vélem, hogy a lélek és a szellemek létezésének vitája a mai napig nincs lezárva, mert bár valóban alaptalanul hittek dolgok-ban az emberek, de hiba lenne a fürdővízzel együtt a gyereket is kiönteni: autentikus beszámoló-k vannak testen kívüli és halálközeli élményekről, valamint elhunytak meg-jelenéseiről is.

Boszorkányok és kuruzslók

A súlyos járványok és betegségek mindig is rettegéssel töltötték el az embereket. A betegséget olykor még alakba is öntötték, ilyen volt például a kolera. Erről egy igen mókás történet is fennmaradt: a pa-raszt bácsi ment a szekérrel az erdei úton, majd összefutott magával a kolerával egy gyermek képé-ben. A kolera megkérte, hogy vigye már be a következő faluba, ám a bácsi a Szenthá-romság nevében melegebb éghajlatra küldte. Ahogy beért a paraszt a faluba, elújságolta a hírt, hogy megmentette az embereket a kolerától. Meg is lett a jutalma, mert ellátták étellel-itallal, minden jóval. Ugyanezt megcsinálta az útja során a következő községekben is, ilyen az emberi leleményes-ség. Nem csak az egyszerű, de a gazdagabb és nemesi származású emberek is féltek a halált okozó betegségektől, így többen is keres-tek fel vajákos asszonyokat, akik mindenféle kenőcsöket használtak és varázsigét mormoltak, hogy meggyógyítsák az embereket. Ezek a békapetétől kezdve a köpeten át mindenféle undormányt ajánlottak gyógyszerként, csak éppen a bajon nem segítettek – de legalább jól megélték belőle. A másik véglet az volt, amikor a boszorkányokat okolták a betegségekért, az aszá-lyért vagy az éhezésért, így emiatt

A számok birodalma

A számokhoz is sok babonát fűznek évszázadok óta. A 13-as szám hozza a szerencsétlenséget. Rossz híre az utolsó vacsorától származik, ahol Jézus tizenharmad magával ült, majd keresztre feszítették. A 7-eshez tartozik a hét bűn, a hét szentség vagy a

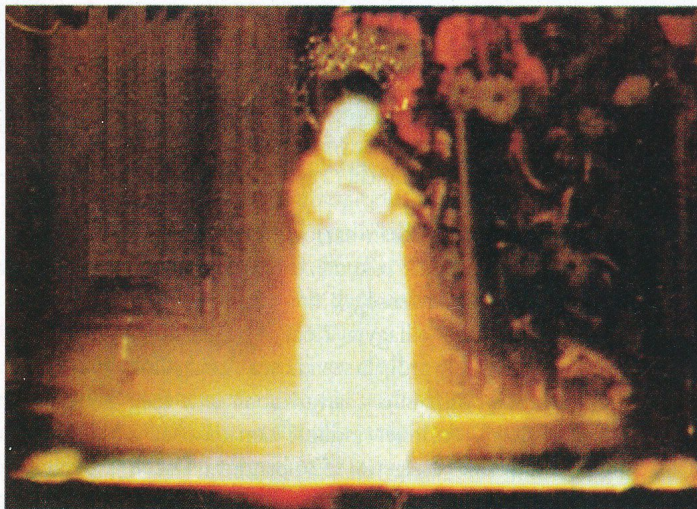
hétfejű sárkány. A 3-as megjelenik a meséinkben, mint három király, három próba vagy ott a „három a magyar igazság” mondás. A számok misztikumával ma a számmisztika foglalkozik, de a tudomány tagadja azt, hogy azoknak bármiféle ezoterikus jelenté-sei lennének.

számos ártatlan embert öltek meg. Bár az orvostudomány sokat fejlődött, és a korábban halálos betegségeket is gyógyítani tudjuk, úgy gondolom, hogy bizonyos esetekben valóban lehet megoldás az alternatív gyógyászat. Számos gyógyfű létezik, amely időnként jobb, mint a gyógyszeres kezelés, amelynek viszont mindenféle mellékhatása van. Bár seprűnyélen röpdöső és ördöggel cimboráló boszorkányok egyértelműen nem léteznek, ezek az asszonyok sokat tudhattak a különböző kenőcsök és gyógynövények hatásairól, amelye-

ket akkoriban igencsak kevés em-ber ismert. Az alternatív medicinák – a bioenergetika, a homeopátia, az akupunktúra – továbbra sem talál-nak elfogadásra a konvencionális orvostudomány körében. Talán itt sem kellene mindent egy kalap alá venni: attól, mert valami alternatív, még segíthet a bajon; és csak azért, mert éppen az orvostudomány elfogad valamit, az még nem biztos, hogy jó.

Vallás és csodák

Napjainkban is történnek Szűz Mária-jelenések, léteznek köny-

A mai napig léteznek szent kutak és Mária-jelenések is, amelyeket számos ember megvizsgált, de egyelőre a tudomány nem tud mit kezdeni a kérdéskörrel

nyező szobrok és látomásokat is élnek át az emberek. Régen is így volt, és ezt használták ki azok, akik ebből pénz akartam csinálni. Varga János orvos írta le 1877-es tanulmányában, hogy az egyik vá-rospan egy asszony elterjesztette, hogy a Szentlélek röpköd galamb képében az iskola fölött, és ennek hatására zárandokok tódultak megnézni az állatot és az iskolát be kellett zárni. A városba érkezők persze ételt-italt is szerettek volna a hosszú út után, így a helyi kocsmárosok mindennek felvitték az árát, hogy több bevéte-lük legyen. Egy másik esetet is elmesél, amikor

is 1850-ben egy falu viskójának ablakában jelent meg a Szűz Mária, aminek nyomát is látni lehetett. A tulajdonos gazda el-mondta, hogy beszélt a jelenéssel, és az azt mondta, hogy gondját fogja viselni. A szomszédok ösz-szefutottak, a dolognak híre ment, és tömegek érkeztek megnézni a csodát. A gazda pedig még egy perselyt is kikapart, hogy ado-mányozzanak neki. Sőt, még egy sánta koldus is terjesztette, hogy meggyógyult. Idővel aztán min-den kiderült: a gazda bevallotta, hogy az időjárás miatt az ablak-üveg elszíneződött, a zománca minden színben tündökölt és kis képzelődéssel Máriát fedezhették fel benne a hívek. A koldust pedig jó pénzért felfogadta, hogy játssza el a bénát. Divat volt egy ideig a szent kút is, mert valamennyi falu rendelkezett vele, és számos csoda történt a forrásoknál. Ezek aztán sok hiteltlen is vallásossá tettek, ezért az egyház keblére ölelte ezeket a zárandokhelyeket. A mai napig vannak ilyen Szent Kutak és Mária-jelenések is, amelyeket számos ember meg-vizsgált. Nem mondhatjuk azt, hogy minden ilyen képzelődés vagy csalás lenne, de egyelőre a tudomány nem tud mit kezdeni a kérdéskörrel. Összességében el kell választanunk az ocsút a búzá-tól, hiszen semmi sem csak fekete vagy fehér.

MISKOLCI LÁSZLÓ